

Adroddiad Adran Prifffyrdd, Peirianeg ac YGC ar weithrediad y Polisi Iaith a chyfraniad tuag at wireddu Strategaeth Iaith Gymraeg 2023- 2033

Dyddiad	13 Hydref, 2025
Adran	Prifffyrdd, Peirianeg ac YGC
Awdur	Steffan Jones

1. Pa bolisiau a chynlluniau sydd mewn lle o fewn eich adran er mwyn cyfrannu at amcanion y strategaeth iaith? Nodwch y maes blaenoriaeth (blynnyddoedd cynnar, dysgu, gwaith a gwasanaeth, y gymuned neu ymchwil a thechnoleg)

Polisiau a chynlluniau strategol perthnasol

Strategaeth Iaith y Cyngor 2023 – 2033:

Prosiectau yng nghynllun y Cyngor:

Cymunedau Glân a Thaclus - Mae gwaith ymgysylltu diweddar wedi amlygu fod cymunedau glân a thaclus yn hanfodol os am hybu balchder bro. Mewn ymateb i hyn byddwn yn hwyluso gwelliannau ffisegol i'r amgylchedd adeiledig o fewn ac yng nghyffiniau trefi a phentrefi yng Ngwynedd, drwy ganolbwyntio ar lefydd agored cyhoeddus. Byddwn hefyd yn hybu perchnogaeth leol a datblygu ymdeimlad o falchder bro drwy gydweithio a magu perthnasau â grwpiau/ mudiadau lleol, gwirfoddolwyr a'r trydydd sector.

Gweithredu ar risgiau llifogydd - Mae risgiau o lifogydd ac erydiad arfordirol yn cynyddu gydag effaith newid hinsawdd sy'n golygu fod lefelau môr yn codi a stormydd mwy dwys yn digwydd yn fwy aml. Mae gan Wynedd yr arfordir mwyaf yng Nghymru ac oherwydd natur ein tirwedd mae canran uchel o'n cymunedau, a'r isadeiledd sy'n eu gwasanaethu, ar yr arfordir. Byddwn yn cydweithio gydag asiantaethau eraill, er mwyn blaenoriaethu ein harfordir ar sail risg, ac yn llunio cynllun gweithredu i fynd i'r afael â'r risgiau lle bo hynny'n bosibl. Mae hefyd risg o lifogydd mewndirol pan fo dŵr yn cronni ac afonydd yn gorlifo. Byddwn yn llunio cynlluniau dalgylch er mwyn helpu i osgoi/ ymateb i fygythiadau presennol a chynyddol i'r dyfodol.

Ymestyn cyfleoedd chwarae a chymdeithasu ar gyfer plant a phobl ifanc y Sir - Mae cyfleoedd chwarae yn bwysig i ddatblygiad plentyn ac mae darparu meysydd chwarae o safon yn un ffordd y gallwn hybu'r cyfleoedd hyn. Byddwn felly yn ailedrych ar ein holl feysydd chwarae ac yn datblygu cynllun fydd yn ystyried sut y gallwn eu gwella yn ogystal â'u cynnal. Byddwn hefyd yn edrych ar sut mae'r ddarpariaeth newydd ar gyfer leuenctid yn gweithio ar draws y sir a pha ddeilliannau y mae'n eu cyflawni i bobl ifanc.

Prosiectau a chynlluniau eraill:

Fel rhan o gynllun Cronfa Ffyniant Gyffredin Cyngor Gwynedd i wella isadeiledd Canol Trefi, fe gafodd Porthmadog, Penygroes a Tywyn eu hadnabod fel cyrchfannau pwysig Safle Treftadaeth y Byd, Tirwedd Llechi Gogledd Orllewin Cymru. Yn sgil hyn, cyflwynwyd cyfres o welliannau er mwyn creu bwrlwm yn lleol a dathlu'r dreftadaeth gyfoethog.

Roedd 2 brosiect penodol oedd yn eistedd o fewn ein adran, sef:

Prosiect Meiciau Clyfar - Cyflwynwyd 11 mainc clyfar yng Ngwynedd ar ddechrau'r flwyddyn.

Dyma restr o'r lleoliadau: -

1. Tan y Fynwent, Bangor (2 Fainc)
2. Y Maes, Caernarfon (2 Fainc)
3. Pwllheli (1 Fainc)
4. Cricieth (2 Fainc)
5. Promenâd Tywyn (2 Fainc)
6. Y Parc a Llyn Bach / Cob Crwn, Porthmadog (2 Fainc)

Yn ychwanegol i'r meinciau mi wnaethom gomisiynu cwmni SAIN i greu pecynnau sain sy'n adrodd ar hanes yr ardal leol. Bydd pecyn unigryw yn cael eu cyflwyno ar gyfer pob mainc sy'n adlewyrchu lleoliad y mainc. Bydd y clipiau sain wedi cael eu lleisio yn ddwyieithog gan bobl adnabyddus o'r ardaloedd hyn: -

- Bangor (Casi Wyn)
- Caernarfon (Rhys Iorwerth)
- Pwllheli (Guto Dafydd)
- Cricieth (Gwyneth Glyn)
- Tywyn (Manon Steffan Ros)
- Porthmadog (Y Parc) (Cedron Siôn)

Stribedi Llechi

Cyflwynwyd stribedi llechi yn nhroedffyrdd Tywyn a Phorthmadog. Bydd llechi Penygroes yn cael eu cyflwyno o fewn y misoedd nesaf. Yn Nhywyn ysgrifennodd Manon Steffan Ros gerddi yn arbennig ar gyfer y stribedi llechi. Gweler luniau o'r llechi yn Atodiad 1. Byddwn yn creu deunydd i hyrwyddo'r gwaith ar ein cyfryngau cymdeithasol.

YGC

Cynllun Busnes YGC - Lansiwyd Cynllun Busnes newydd YGC ar y 4ydd o Ebrill mewn digwyddiad i'r staff. Mae trydedd rhan y Cynllun Busnes yn cynnwys Cyfraniad Lleol a Chenedlaethol - Y Gymraeg a Chymreictod - "Ers ni gael ein sefydlu yn 1996, rydym yn darparu gwasanaethau yn ddwyieithog ac yn sicrhau cydymffurfiaeth â Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011. Byddwn yn parhau i ddarparu ein gwasanaethau drwy gyfrwng y Gymraeg, gan gynnwys cynnal a hyrwyddo'r defnydd o'r iaith mewn meysydd technegol. **Ei Nod** - Gwellu Sgiliau Iaith: Anelwn at ddatblygu sgiliau iaith ein gweithlu trwy ddarparu addysg a hyfforddiant Cymraeg, gan gynnwys cyrsiau ac ymgyrchoedd addysg iaith i staff. Trwy hyn, byddwn yn datblygu ac yn gwella amgylchedd y gweithle i staff sy'n siarad Cymraeg, gan wella'r ymdeimlad o berthyn a chynhwysiant pob aelod o staff".

Fideo Recriwtio YGC - Drwy ddefnyddio adnoddau mewnol, crëwyd fideo recriwtio dwyieithog gan ganolbwyntio ar gynnal gweithle Cymraeg a chyfleon i ddatblygu yn academiaidd a proffesiynol tra dal i fyw'n lleol.

Digwyddiadau - Cynhaliwyd Stondin ar faes yr Eisteddfod yn Wrecsam gan ganolbwyntio ar ddatblygu gyrfa gyda YGC, a bod YGC yn cynnig gwasanaethau dwyieithog i'n holl gleientiaid. Cynhaliwyd y Stondin mewn partneriaeth gyda Asiant Cefnffyrdd Gogledd a Chanolbarth Cymru. Drwy raeadru negeseuon dyddiol ar gyfryngau Traffig Cymru, yn ogystal a YGC a Chyngor Gwynedd, roedd posib cyrraedd cynulleidfa eang o bobl ar draws Gogledd a Chanolbarth Cymru.

2. Beth arall sydd angen sylw yn ystod y flwyddyn nesaf er mwyn codi statws y Gymraeg a sicrhau cyfleoedd i bobl i ddefnyddio'r Gymraeg?

Cydweithio gyda Busnes Lleol – Is-contractwyr - Mae ein Tîm Categori Amgylchedd wedi cynnal digwyddiad yn Tŷ Gwyrddfai ym Mhenygroes yn ystod mis Rhagfyr mewn cydweithrediad gydag adrannau eraill o'r Cyngor, Cymdeithas Tai Adra Cyf a chwmnïau eraill.

Hyrwyddo Swyddi, Gyrfaoedd a Gwasanaethau - Mae'r Adran yn cefnogi ffeiriau swyddi a digwyddiadau a rydym yn sicrhau ein bod yn mynychu'r digwyddiadau hyn i ymgysylltu gyda pobl Gwynedd a'r cyhoedd yn gyffredinol. Mae'r gwasanaeth yn cynnig swyddi arbenigol mewn sawl maes ac mae digwyddiadau o'r fath yn rhoi cyfle i sgwrs gyda pobl wyneb yn wyneb, gan drafod y buddion o weithio i'r Cyngor fel gweithle Cymraeg a'r math o wasanaethau mae'r Adran yn ei gynnig yn ddwyieithog i'r cwsmer.

Dyma enghreifftiau o'r math o ddigwyddiadau dan sylw: -

- Cefnogi ffeiriau Swyddi Gwaith Gwynedd ar draws y Sir.
- Cynnal digwyddiad ar gyfer contractwyr yn Tŷ Gwyrddfai Adra.
- Mynychu digwyddiad gyrfaoedd yn M-Sparc.

3. Ydy datblygiad technoleg wedi amharu ar eich gallu i ddarparu cyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg? Os yn berthnasol rhowch enghraifft. Sut ydych chi'n sicrhau nad yw datblygiad technoleg yn effeithio ar eich gallu i ddarparu cyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg?

Tra bod heriau yn codi gyda cyflwyno systemau yn y Gymraeg, mae gennym enghreifftiau o ymarfer da sydd wedi cymryd lle.

System Asedau Fflyd - Gan weithio ar y cyd, mae'r Gwasanaeth Fflyd ac Adran Technoleg Gwybodaeth Cyngor Gwynedd wedi datblygu system i reoli Fflyd y Cyngor. Mae'r datblygiad hwn yn cynnwys cofnodi a chadw manylion am gerbydau, archebu deunyddiau, cofnodi gwaith a gwblheir ar gerbydau, rheoli gyrwyr, cynnal rhaglen cynnal a chadw ymysg nifer o bethau eraill sydd angen i gyfarch anghenion statudol y Cyngor wrth reoli cerbydau.

Mae ail ran o'r datblygiad ar fin cael ei gyflwyno sef "ap" penodol i'r gyrwyr allu cofnodi gwiriadau ac adrodd ar ddiffygion.

Mae'r system wedi cael ei ddatblygu yn Gymraeg ac ar gael yn ddwyieithog, a dyma'r unig system o'r fath (cyn belled ag rydym yn ymwybodol) sydd ar gael drwy gyfrwng y Gymraeg yn llawn.

Rydym eisoes mewn trafodaethau gydag awdurdodau eraill ar gyfer ei pwrcasu a'i defnyddio.

Fideos – “Sut i ddefnyddio cerbydau trydan” - Mae'r Uned Busnes wedi cyd-weithio gyda gwasanaeth fflyd yr adran i greu cyfres o fideos dwyieithog byr i ddangos i staff sut i ddefnyddio ceir trydan. Roedd nifer o staff wedi datgan pryder am yrru'r cerbydau a sut i'w gwefru, felly crëwyd fideos byr sydd ar gael i'r holl staff i ddysgu gam wrth gam sut i wefru cerbydau trydan. Mae'r fideos hefyd yn cynnwys arferion da ac atebion i gwestiynau sydd yn codi yn aml.

Mae'r tîm hefyd wedi cydweithio gyda'r gwasanaeth gofal i greu fideo i annog gofalwyr i ddefnyddio cerbydau pŵl trydan.

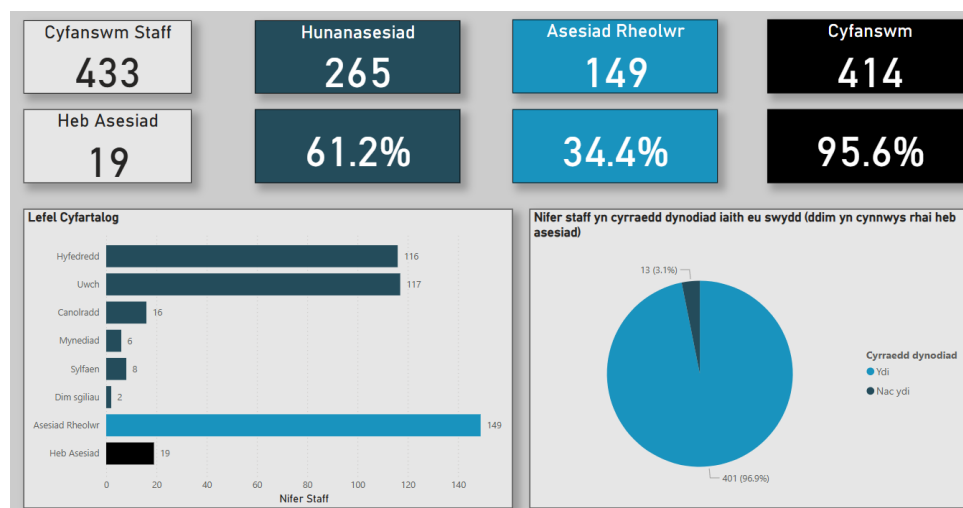
4. Sut ydych chi'n cadw cofnod o'r bobl sy'n defnyddio eich gwasanaeth trwy gyfrwng y Gymraeg? Allwch chi rannu data perthnasol?

Unrhyw ddata arall perthnasol

Mae ymholiadau cyffredinol yr Adran yn cael eu cofnodi yn system safonol mewnol FFOS y Cyngor. Yr ydym â threfniant i unrhyw ohebiaeth gychwynnol fynd yn ddwyieithog, gyda'r Gymraeg yn gyntaf. Bydd hyn yn sicrhau ac yn annog defnydd yr iaith Gymraeg. Yr ydym hefyd yn sicrhau bod unrhyw bost ar gyfryngau cymdeithasol yr Adran yn dangos y Gymraeg yn gyntaf.

5. Beth yw sgiliau iaith eich staff?

Dyma sefyllfa sgiliau iaith yr adran ar 1af o Hydref 2025.

- Mae'r Adran yn cyflogi 433 o staff.
- Mae 265 o'r staff wedi cwblhau'r Hunanasesiad iaith sef 61.2%.
- Ar gyfer 149 pellach o'r gweithlu (rheng flaen), mae'r rheolwyr llinell wedi cwblhau asesiad ar eu rhan.
- Mae hyn yn gadael 19 sydd heb asesiad iaith o gwbl.
- Mae 96.9% o'r staff yn cyrraedd dynodiad iaith y swydd.

- Mae 13 aelod o staff nad ydyn nhw'n cyrraedd dynodiad iaith eu swydd. O rhain mae 2 yn derbyn hyfforddiant iaith ar hyn o bryd.

Rydym yn cefnogi ein staff i fynychu hyfforddiant perthnasol, gweler isod gofnod o'r niferoedd sydd wedi dilyn hyfforddiant eleni.

1 x Cwrs Mynediad 2

1 x Cwrs Canolradd 2 – Dysgu Cymru

1 x Cwrs 'Defnyddio' Cymraeg Gwaith Uwch – Nant Gwrtheyrn

1 x Cwrs Magu Hyder

6.Rhowch enghreifftiau o unrhyw rwystrau, cwynion a chanmoliaeth sy'n gysylltiedig gyda darparu a hyrwyddo gwasanaethau cyfrwng Cymraeg.

Mae'r Adran yn gwneud defnydd helaeth o systemau ond rydym yn cydnabod bod diffyg yn y ddarpariaeth Gymraeg ar gyfer llawer o'r systemau hyn. Yr ydym yn gweithio'n galed er ymdrechu i sicrhau bod unrhyw system sy'n wynebu'r cyhoedd ar gael yn ddwyieithog.

Mae'r Gwasanaeth YGC gyda achrediad Buddsoddwyr Mewn Pobl (BMP) - Adnewyddwyd yr achrediad yma yn ddiweddar a cynhaliwyd holl gamau'r achrediad gyda BMP o'r cyfarfod cyntaf i dderbyn y dystysgrif adnewyddu drwy gyfrwng y Gymraeg.

Mynychu Digwyddiadau - Roedd yn amlwg o'r adborth a gawsom yn Sioe Sir Fôn ac yn y digwyddiadau gyrfaedd eleni bod gwerthfawrogiad mawr, nid yn unig i'r gwasanaeth a gyflwynir i'n trigolion, ond hefyd i ddefnydd a'r hyrwyddo o'r Gymraeg ym mhopeth a wnawn. Roedd hyn yn galonogol ac yn cadarnhau ein bod ar y llwybr cywir yn ein hagwedd at yr iaith.

Arwyddion Ffordd - Nid yw'r Adran wedi derbyn beirniadaeth am ein defnydd o'r iaith. Fodd bynnag, yr ydym wedi dod ar draws un contractwr allanol oedd yn gweithio ar ran y Gwasanaeth Cynnal Ffyrdd gydag arwydd uniaith Saesneg. Cafodd y mater ei ddatrys yn syth gan atgoffa'r contractwr o ofynion ein cytundeb gwaith.

*Gweler Atodiad 1 ar gyfer enghreifftiau o luniau sydd yn cyfarch elfennau o'r adroddiad.

Adroddiad yr adran i Bwyllgor Iaith 2024: [Adroddiad Adran Priffyrdd Peirianeg ac YGC.pdf](#)